

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Resultatrapport for finansforetak

1. halvår 2020

DATO:
19.08.2020

Innhold

1	Hovedinntrykk	4
2	Banker, kredittforetak og finansieringsforetak	6
2.1	Banker	6
2.2	OMF-foretak	10
2.3	Forbrukslån i banker og finansieringsforetak	11
2.4	Finansieringsforetak	13
3	Forsikringsforetak og pensjonskasser	15
3.1	Livsforsikringsforetak	15
3.2	Pensjonskasser	18
3.3	Skadeforsikringsforetak	21
4	Vedlegg	24
4.1	Makroøkonomiske størrelser	24

Redaksjonen ble avsluttet 19.08.2020. Alle tall er foreløpige, og det tas forbehold om endringer.
Kilde for alle tall er Finanstilsynet, så fremt annet ikke er angitt.

1 Hovedinntrykk

Norske bankers lønnsomhet ble kraftig redusert i første halvår, som følge av koronapandemien. Samlet resultat før skatt tilsvarte 0,9 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK), mot 1,4 prosent i samme periode ett år tidligere. Egenkapitalavkastningen var 8,8 prosent, en reduksjon på nær 5 prosentpoeng fra i fjor. Resultatet i andre kvartal isolert var noe bedre enn i første kvartal.

Den viktigste årsaken til resultatnedgangen sammenlignet med året før var en betydelig økning i tap på utlån. For bankene samlet økte tapene fra 0,1 prosent til 0,7 prosent av gjennomsnittlige utlån (annualisert). De aller fleste bankene viste høyere tap enn året før, men utlånstapene var særlig høye i banker med betydelig eksponering mot petroleumssektoren, samt for forbrukslånbanker. Tapene i andre kvartal isolert var om lag halvparten så høye som i første kvartal.

Driftsresultat før utlånstap var noe lavere enn fjoråret. Netto renteinntekter gikk ned, særlig som følge av reduserte innskuddsmarginer i andre kvartal. Bankene fikk lavere netto provisjonsinntekter enn året før, særlig som følge av nedgang i andre kvartal. Positiv markedsutvikling i andre kvartal førte til sterkere verdiøkning på finansielle instrumenter enn året før. Driftskostnadene gikk ned i forhold til forvaltningskapitalen, men som følge av reduserte driftsinntekter var bankenes kostnad/inntektsforhold nær uendret, på 42,6 prosent.

Veksten i norske bankers utlån til kunder sank noe i andre kvartal, til en tolv måneders vekst på 5,7 prosent ved utgangen av juni. Reduksjonen i andre kvartal er påvirket av sterkere kronekurs i kvartalet. Veksten til innenlandske personkunder var 4,0 prosent siste år. For norske filialer av utenlandske banker var veksten 6,7 prosent. For utlån til innenlandske bedriftskunder var veksten i norske banker 5,9 prosent mot 5,5 prosent for de utenlandske filialene. Omfanget av misligholdte engasjementer økte betydelig i første kvartal, mens det kun var en svak økning i andre kvartal. Engasjementer misligholdt mer enn 90 dager utgjorde 1,0 prosent av brutto utlån ved utgangen av juni, mens andre misligholdte engasjementer, med mindre enn 90 dager siden forfall, utgjorde 1,5 prosent. Innskuddsdekningen, inkludert utlån ført i deleide OMF-foretak, var 60 prosent, en økning på om lag to prosentpoeng siste år.

Veksten i **forbrukslån** til norske kunder har falt kraftig det siste året. Ved utgangen av første halvår var volumet av forbrukslån i de foretakene som inngår i Finanstilsynets kartlegging, 14 prosent lavere enn ett år tidligere. Justert for salg av porteføljer var det en reduksjon på 10,6 prosent siste år. Volumet av misligholdte forbrukslån har økt markert de siste årene. Ved utgangen av første halvår 2020 var misligholdsandelen, inkludert mislighold på foretakenes utlån i utlandet, 13,4 prosent, etter en økning i siste kvartal på 0,9 prosentpoeng. For norske banker med forbrukslån som hovedaktivitet, økte misligholdsandelen med 1,5 prosentpoeng i andre kvartal, til 19,6 prosent.

Den betydelige markedsuroen i forbindelse med koronakrisen påvirket resultatene til forsikringsforetak og pensjonskasser i første halvår 2020. **Livsforsikringsforetakene** oppnådde en verdijustert avkastning, som inkluderer urealiserte verdiendringer, på 0,3 prosent (annualisert), mot 8,5 prosent i samme periode i 2019. Som følge av en oppgang i aksjemarkedene i andre kvartal 2020 var det en betydelig bedring i verdijustert avkastning sammenlignet med første kvartal. Nettoinntekter fra investeringer i kollektivporteføljen falt med 5,5 prosentpoeng til 0,2 prosent av GFK. Verdifall på aksjer og realiserte tap på derivater var de viktigste årsakene til nedgangen i investeringsinntektene. Resultat før skatt ble redusert med 0,7 prosentpoeng til 0,0 prosent av GFK.

Verdifall på aksjer i første kvartal og realiserte tap på derivater var også hovedårsakene til lavere nettoinntekter fra investeringer og svakere avkastning i **pensjonskassene** i første halvår. Den verdijusterte avkastningen var 0,0 prosent (annualisert) i første halvår 2020, mot 11,3 prosent i samme periode i 2019. Også for pensjonskassene

bidro oppgangen i aksjemarkedene i andre kvartal til en bedring i avkastningen sammenlignet med første kvartal. Pensjonskassene hadde et resultat før skatt på 0,2 prosent av GFK, 2,7 prosentpoeng lavere enn i første halvår 2019.

Skadeforsikringsforetakene fikk et resultat før skatt på 11,8 prosent av premieinntektene for egen regning i første halvår 2020, mot 31,0 prosent i samme periode året før. Det skyldes et betydelig fall i finansinntektene i første kvartal. Den forsikringsrelaterte driften ble bedret sammenlignet med første halvår 2019, bl.a. som følge av en mild vinter i store deler av landet og en reduksjon i forsikrede aktiviteter som følge av koronakrisen.

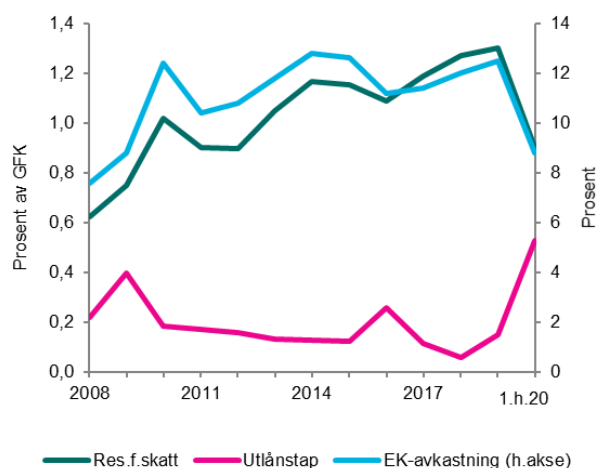
2 Banker, kredittforetak og finansieringsforetak

2.1 Banker

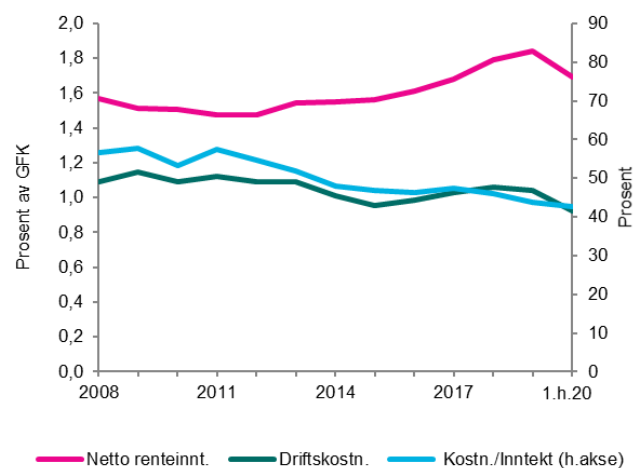
Resultat

- Norske bankers samlede resultat før skatt var 30 prosent lavere i første halvår 2020 enn i samme periode ett år tidligere. Nedgangen forklares i hovedsak av betydelig høyere tap på utlån, men driftsresultatet *før* utlånstap var også noe lavere enn året før. 6 banker hadde underskudd etter første halvår.
- Egenkapitalavkastningen gikk ned med 4,7 prosentpoeng, til 8,8 prosent (annualisert), se figur 2.1.
- Samlede utlånstap økte fra 0,1 til 0,7 prosent av utlånsmassen (annualisert). I tillegg til tap som følge av koronakrisen forklares det høye tapsnivået for bankene samlet av betydelige tap på oljerelaterte eksponeringer i enkelte av de største bankene. I *andre kvartal isolert* var tapsnivået for bankene samlet 0,5 prosent av utlån, om lag det halve av tapsnivået i første kvartal.
- Netto renteinntekter ble betydelig redusert fra første til andre kvartal, både nominelt og i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital. Nedgangen forklares i stor grad av reduserte innskuddsmarginer i andre kvartal. De fleste bankene reduserte utlånsrentene raskt i starten av koronakrisen, i takt med fallende markedsrenter. Dels som følge av varslingsfristen til personkunder, har innskuddsrenten blitt redusert senere enn utlånsrenten. Netto renteinntekter for første halvår var likevel høyere enn for årene 2006-2017.
- Andre driftsinntekter gikk ned, særlig som følge av reduserte inntekter fra eierinteresser i tilknyttede foretak. Netto provisjonsinntekter var lavere enn året før, med særlig sterk reduksjon i andre kvartal. Uroen i finansmarkedene i starten av koronakrisen medførte negative verdiendringer på mange bankers verdipapirbeholdninger i første kvartal. Markedsoppgangen i andre kvartal reverserte dette, slik at for første halvår samlet var de positive verdiendringene på verdipapirer noe høyere enn i samme periode i 2019.
- Driftskostnadene gikk ned, sett i forhold til forvaltningskapitalen, men som følge av den svake inntektsutviklingen var det aggregerte kostnad/inntektsforholdet stabilt på 42,6 prosent, se figur 2.2.

Figur 2.1: Lønnsomhetsutvikling i norske banker

Figur 2.2: Nettorente og driftskostnader i norske banker

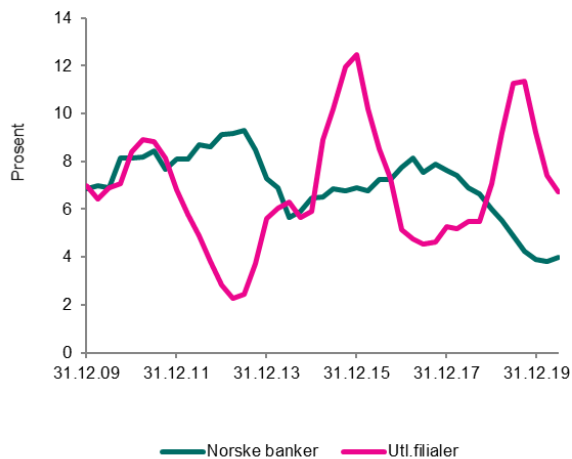
Tabell 2.1: Resultat for samtlige norske banker

	1.h.2020		1.h.2019	
	Mill. kr.	% GFK	Mill. kr.	% GFK
Netto renteinntekter	46 063	1,69	43 441	1,78
Andre inntekter	18 155	0,67	18 667	0,77
herav verdiendr. finansielle instrumenter	5 082	0,19	3 458	0,14
Driftskostnader	25 187	0,92	25 129	1,03
herav lønn og personalkostnader	13 052	0,48	13 075	0,54
Resultat før tap på utlån	39 031	1,43	36 979	1,52
 Bokførte tap på utlån	 14 434	 0,53	 2 095	 0,09
Gev/tap ikke-fin.eiendeler	0	0,00	23	0,00
Resultat før skatt	24 597	0,90	34 907	1,43
 Skattekostnad	 4 598	 0,17	 6 640	 0,27
Resultat etter skatt	19 999	0,73	28 267	1,16
 Egenkapitalavkastning (%)	 8,8		 13,5	

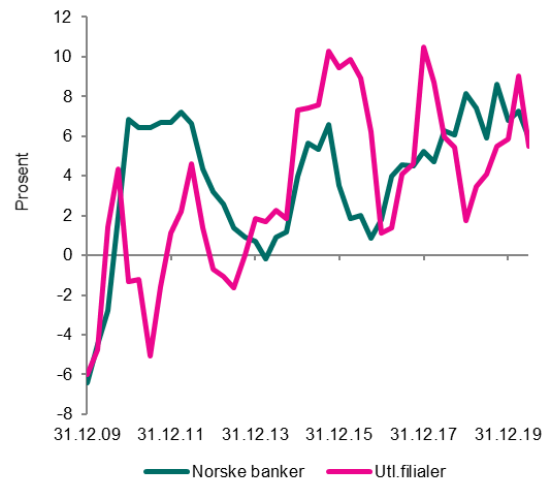
Balanseutvikling

- Total utlånsvekst gikk ned i andre kvartal, fra en tolv måneders vekst på 7,3 prosent ved utgangen av mars til 5,7 prosent ved utgangen av juni. Styrkingen av den norske kronen i andre kvartal bidro til å trekke vekstraten ned, siden utlån i valuta regnes om til norske kroner i bankenes balanse. Det er særlig enkelte av de største bankene som har betydelige utlån i utenlandsk valuta, i tillegg til enkelte forbrukslånsbanker med aktivitet i øvrige nordiske land.
- Utlånsveksten til innenlandske personkunder var nær uendret i andre kvartal, etter å ha sunket de ti foregående kvartalene. Norske banker har lavere utlånsvekst til personkunder enn de utenlandske filialene (hhv. 4,0 prosent og 6,7 prosent), se figur 2.3. For utlån til innenlandske bedriftskunder har norske banker en vekst på 5,9 prosent siste tolv måneder, mens de utenlandske filialene har en vekst på 5,5 prosent, se figur 2.4.
- Engasjementer misligholdt mer enn 90 dager siden forfall økte med 24 prosent siste år, og tilsvarte 1,0 prosent av brutto utlån. Økningen i andre kvartal isolert var på 6 prosent. Andre misligholdt engasjementer, hvor det ennå ikke var gått 90 dager, økte med 70 prosent siste 12 måneder, men kun 1 prosent i andre kvartal isolert, og utgjorde 1,5 prosent av utlån.
- Utlån i steg 3 utgjorde 2 prosent av totale utlån, mot 1,6 prosent ved inngangen til året. Nedskrivningsgraden på utlån i steg 3 har økt svakt i 2020, til 38 prosent.

Figur 2.3: Vekst i utlån til innenlandske personkunder

Figur 2.4: Vekst i utlån til innenlandske bedriftskunder

Tabell 2.2: Balanseutvikling for samtlige norske banker

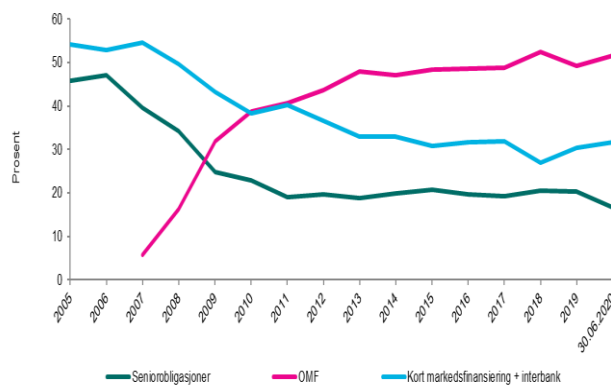
	30.06.2020		30.06.2019		vekst i %
	Mrd.kr	% av br. utlån	Mrd.kr	% av br. utlån	
Forvaltningskapital	5 384,0		4 931,1		9,2
Brutto utlån til kunder	3 823,9		3 625,2		5,5
... Inkl. utlån i gruppeeide OMF-foretak	4 138,0		3 913,7		5,7
Tapsnedskrivninger på utlån	-38,8	-1,0	-24,1	-0,7	60,6
herav steg 1	-4,8	-0,1	-3,0	-0,1	59,8
herav steg 2/gruppenedskrivninger	-6,7	-0,2	-4,7	-0,1	41,0
herav steg 3/individuelle nedskrivninger	-27,3	-0,7	-16,4	-0,5	66,4
Brutto misligholdte eng., 90 dager	38,9	1,0	31,5	0,9	23,6
Andre misligholdte eng.	58,6	1,5	34,5	1,0	69,7
Gjeld til kredittinstitusjoner	424,7		300,9		41,1
Innskudd fra kunder	2 479,5		2 256,5		9,9
Verdipapirgjeld	1 644,7		1 668,3		-1,4

Finansiering

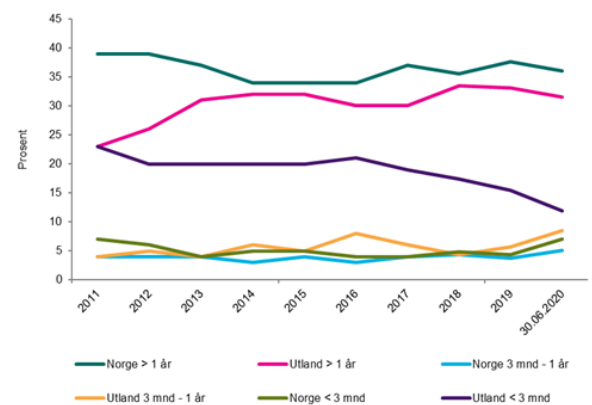
- Innskudd fra kunder økte med 9,9 prosent siste år. Veksten var høy for både store, mellomstore og mindre banker.
- Innskuddsdekningen av utlån var 99 prosent i morbank. Inkluderes utlån i hel- og deleide OMF-foretak var innskuddsdekningen 60 prosent, en økning på tre prosentpoeng siden utgangen av første kvartal 2020.
- For å sikre likviditet i det norske pengemarkedet har Norges Bank tilbudt ekstraordinære F-lån etter 13. mars. Norges Bank forlenget 14.august tiltakene ut 2020 med ett ekstraordinært F-lån med tre måneders løpetid hver måned fra september av.
- Sparebanken Sør, Sparebank 1 Nord-Norge, Sparebanken Vest og Sparebank 1 Østlandet utstedte, som de fire første norske bankene, etterstilt gjeld i løpet av juni og juli 2020.

- Fristen for oppfyllelse av etterstillelse ble utsatt til 1. januar 2024 for bankene som fikk vedtak om MREL¹ i desember 2019.
- Andelen markedsfinansiering i bankene holdt seg relativt stabil, i underkant av 50 prosent. OMF utgjør i overkant av halvparten av markedsfinansieringen, se figur 2.5.
- Over halvparten av markedsfinansieringen er fra utenlandske kilder, se figur 2.6.
- De siste årene er andelen utenlandsk markedsfinansiering med gjenværende løpetid under 3 måneder blitt betydelig redusert. Ved utgangen av andre kvartal var denne andelen 12 prosent som er det laveste i perioden med tilgjengelige data. Utenlandsk finansiering med løpetid under 3 måneder er hovedsakelig erstattet av finansiering med løpetider på over 3 måneder.
- Ved inngangen til andre kvartal var risikopåslagene på sine høyeste nivåer siden finanskrisen etter å ha økt kraftig gjennom mars som følge av koronapandemien. Gjennom andre kvartal falt risikopåslagene og nedgangen i risikopåslagene har fortsatt videre inn i tredje kvartal, se figur 2.8. I uke 32 er risikopåslagene for OMF fire til fem basispunkter over nivåene før markedsuroen i mars.

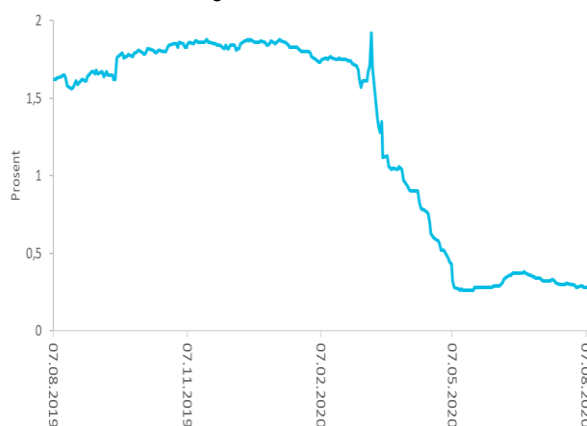
Figur 2.5: Utvikling i markedsfinansiering, banker og OMF-foretak, etter type finansiering

Figur 2.6: Utvikling i markedsfinansiering, banker og OMF-foretak, etter løpetid og innland/utland

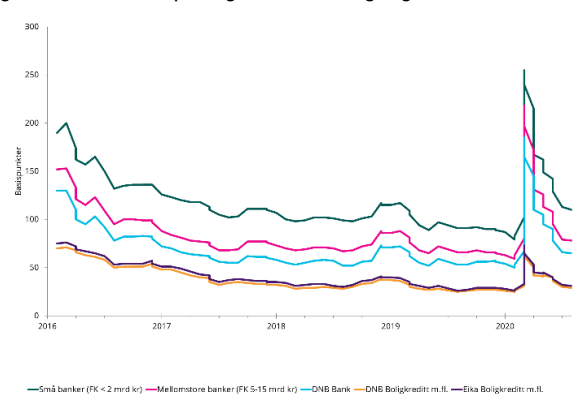

Figur 2.7: 12 mnd-utvikling i 3mnd-NIBOR

Kilde: Thomson Reuters

Figur 2.8: Indikative påslag for senioroblig. og OMF, tom. uke 32/2020

Kilde: DNB Markets

¹ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2020/mrel-krav-om-etterstillelse-for-banker-utsettes-til-1.-januar-2024/>

Utenlandske bankers filialer

- Utlånstapene var høye også for filialer av utenlandske banker i første halvår 2020, og tilsvarte 1,45 prosent av utlånsvolumet. De store nedskrivningene var særlig knyttet til oljerelaterte eksponeringer.
- De høye utlånstapene, sammen med netto kurstap på finansielle instrumenter, førte til betydelig negativt resultat for filialene samlet.
- Filialenes markedsandel på utlån til bedriftskunder er stabil, på om lag 36 prosent. For utlån til personkunder er markedsandelen om lag 20 prosent.

Tabell 2.3: Utenlandske bankers filialer i Norge (filialer med innskuddsvirksomhet)

	1.h.2020		1.h.2019	
	Mill.kr	% GFK	Mill.kr	% GFK
Netto renteinntekter	11 055	1,40	9 931	1,37
Andre inntekter	3 852	0,49	4 683	0,65
herav verdiendr. finansielle instrumenter	-428	-0,05	899	0,12
Driftskostnader	6 722	0,85	6 324	0,87
herav lønn og personalkostnader	2 945	0,37	3 062	0,42
Resultat før tap	8 185	1,04	8 290	1,14
Tap på utlån	9 953	1,26	491	0,07
			0	
Resultat før skatt	-1 768	-0,22	7 799	1,07
	30.06.2020		30.06.2019	
	Mrd.kr		Mrd.kr	Vekst
Forvaltningskapital	1 687		1 477	14,2
Brutto utlån til kunder (inkl. OMF-foretak)	1 370		1 243	10,2
Innskudd fra kunder	640		555	15,5

2.2 OMF-foretak

- OMF-foretakene økte utlånene med 6,8 prosent siste 12 måneder.
- Gjennomsnittlig overpantsettelse for foretakene var 19,6 prosent. Dette var en nedgang på 6 prosentpoeng sammenlignet med for et år siden.
- Gjennomsnittlig belåningsgrad på utlån som inngår i sikkerhetsmassen har endret seg lite over tid, og er mellom 45 og 60 prosent i de fleste foretakene.

Tabell 2.4: Balanseposter OMF-foretak (24 foretak)

	30.06.2020	30.06.2019	
	Mill. kr	Mill. kr	% vekst
Forvaltningskapital (sum gjeld og egenkapital)	1 917 249	1 737 058	10,4
Brutto utlån til kunder	1 675 684	1 568 419	6,8
herav utlån sikret med pant i bolig/næringseiendom	1 555 404	1 462 497	6,4
Fyllingssikkerhet	68 651	50 157	36,9
Sum sikkerhetsmasse	1 736 927	1 591 375	9,1
Gjennomsnittlig overpantsettelse	19,6 %	25,8 %	
Gjeld stiftet v. utstedelse av oblig. m. fortrinnsrett	1 451 990	1 265 447	14,7

2.3 Forbrukslån i banker og finansieringsforetak

- Utlånsvolumet i det norske forbrukslånsmarkedet² har falt kraftig det siste året etter flere år med sterk vekst, se figur 2.9. Fra utgangen av første halvår i fjor til utgangen av første halvår i år er utlånene i Norge redusert med 14 prosent, se tabell 2.5 I andre kvartal 2020 isolert falt utlånsvolumet i Norge med 6,3 prosent, samme nedgang som i første kvartal isolert. Det har vært en markert reduksjon i veksten for både norske foretak og utenlandske filialer, se figur 2.10.
- De totale forbrukslånene, som inkluderer norske foretaks virksomhet i andre land, ble redusert med 3 prosent siste tolv måneder. Utlån i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner i bankenes balanse. Den kraftige svekkelsen av norske kroner i 2020 har bidratt til å trekke den samlede veksten opp, siden flere norske banker har en stor andel av sine utlånsporteføljer i andre nordiske land.
- Vekstratene påvirkes av salg av misligholdte lån. Foretakene i utvalget solgte porteføljer for 5,7 mrd. kroner siste tolv måneder, mot 8,8 mrd. kroner i tilsvarende periode året før. Av dette var 4,1 mrd. kroner lån i Norge, mot 4,7 mrd. kroner i samme periode året før. I første halvår 2020 isolert, ble det solgt porteføljer for 3,1 mrd. kroner. Av solgte porteføljer i første halvår 2020, var 2,0 mrd. kroner norske porteføljer. Dersom det justeres for salg av porteføljer³ i perioden 30.06.19 til 30.06.20, ville tolv månedersveksten i Norge vært -10,6 prosent ved utgangen av første halvår 2020.
- De siste årene har det vært en kraftig økning i misligholdte lån for foretak som yter forbrukslån, til tross for salg av misligholdte porteføljer, se figur 2.11. Ved utgangen av første halvår 2020 lå misligholdet (inkludert norske foretaks forbrukslån i utlandet) på 13,4 prosent. Dette var 0,9 prosentpoeng høyere enn ved utgangen av første kvartal, og 4,8 prosentpoeng høyere enn ved utgangen av første halvår 2019. Norske banker med forbrukslån som hovedvirksomhet⁴, hadde en misligholdsandel på 19,6 prosent ved

² Utvalget består av 34 banker og finansieringsforetak som tilbyr forbrukslån uten sikkerhet til personkunder. Både norske foretak og utenlandske filialer i Norge inngår. Lån uten sikkerhet i finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte lån og lån fra utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet, inngår ikke i Finanstilsynets utvalgsundersøkelse av markedet for forbrukslån.

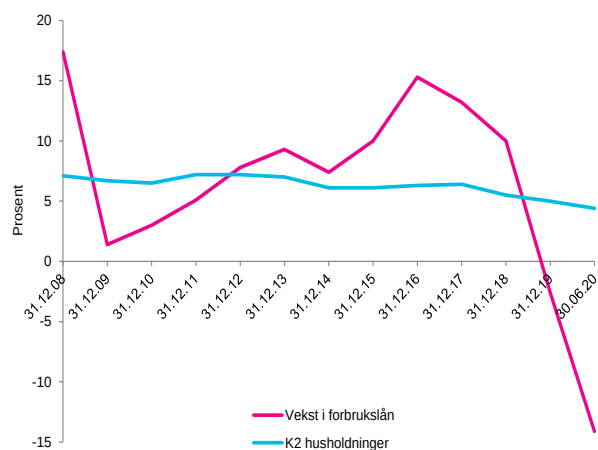
³ Justeringen innebærer at solgt volum i perioden 30.06.19-30.06.20 er lagt til samlet volum utestående per 30.06.20.

⁴ Utvalget per 30.06.20 er justert i samsvar med ny definisjon av forbrukslånsbanker. Banker hvor mer enn halvparten av utlånsporteføljen består av lån uten sikkerhet til personkunder, er definert som forbrukslånsbanker. Ved utgangen av første halvår 2020 bestod gruppen av Bank Norwegian, Brabank, Easybank, Eika Kredittbank, Instabank og Komplet Bank.

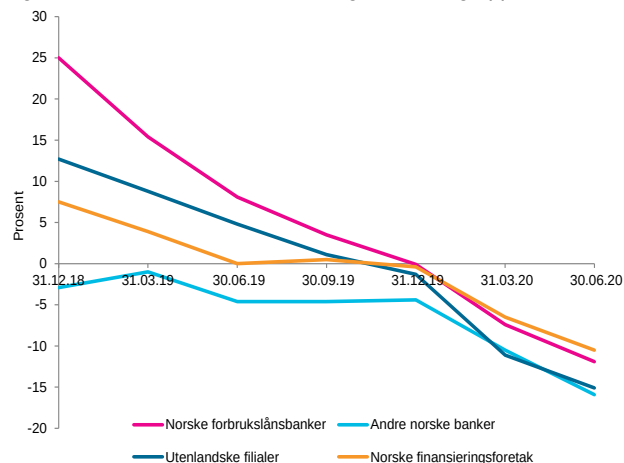
utgangen av første halvår 2020, 1,5 prosentpoeng høyere enn ved utgangen av første kvartal, og 7,6 prosentpoeng høyere enn ved utgangen av første halvår 2019.

- Lønnsomheten for foretakene samlet er redusert, se figur 2.12. Tapsnivået har økt i 2020, og var på 3,8 prosent (annualisert) i første halvår, 1,6 prosentpoeng høyere enn i første halvår i fjor, se tabell 2.5. For norske forbrukslånsbanker utgjorde tapene 4,8 prosent (annualisert) i første halvår 2020. For foretakene samlet var de bokførte tapene i andre kvartal noe lavere enn i første kvartal.

Figur 2.9: Utlånsvekst i Norge og K2-vekst

Figur 2.10: Tolv månedersvekst i Norge for ulike grupper av foretak

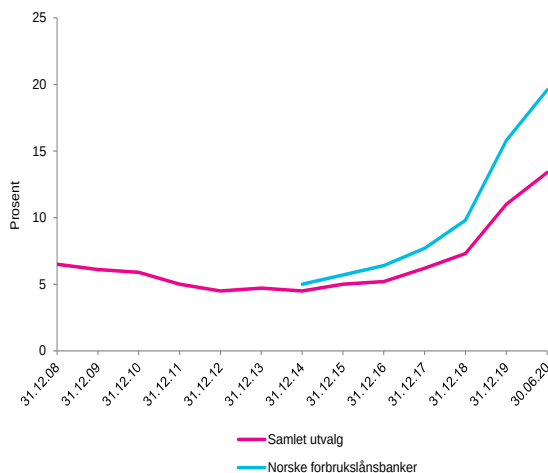

Tabell 2.5: Utviklingen i forbrukslån*

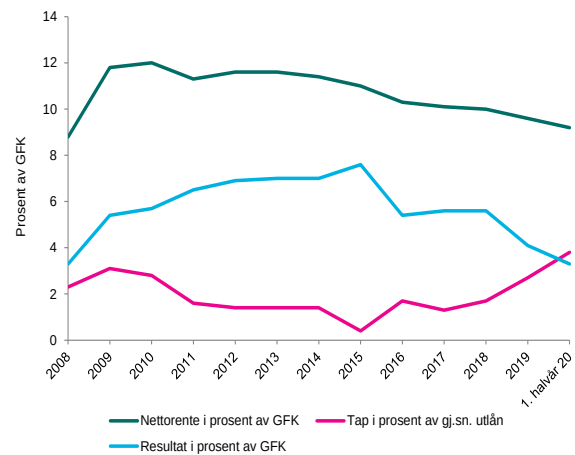
	Samlet utvalg		Norske forbrukslånsbanker	
	1. halvår 2020	1. halvår 2019	1. halvår 2020	1. halvår 2019
Forbrukslån per 30.06. Totalt (mill. kr)	160 924	166 196	65 419	62 238
Årsvekst %	-3,2	7,5	5,1	15,8
Forbrukslån per 30.06. Norge (mill. kr)	97 837	113 926	30 653	34 753
Årsvekst %	-14,1	2,8	-11,8	6,3
Tap i % av gj.sn. forbrukslån (annualisert)	3,8	1,9	4,8	3,1
Nettorente i % av GFK (annualisert)	9,2	9,4	9,5	9,4
Resultat ord.drift i % av GFK (annualisert)	3,3	5,0	3,7	4,2
Brutto misligholdte lån, 90 dg, % av forbrukslån	13,4	8,6	19,6	12,0

*Vekstratene er beregnet for sammenlignbart utvalg

Figur 2.11: Mislighold 90 dager i prosent av forbrukslån (inkl. forbrukslån i utlandet)

Figur 2.12: Nettorente, tap på utlån, resultat før skatt (inkl. forbrukslån i utlandet)

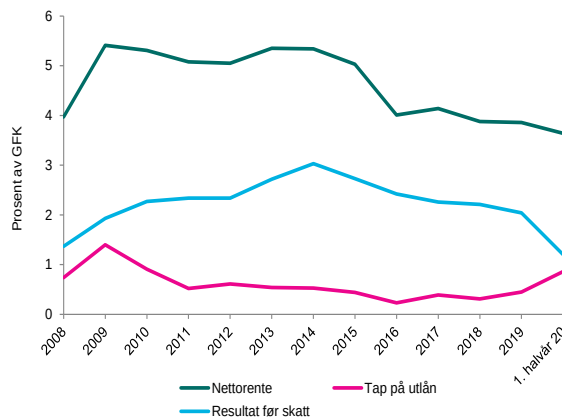
2.4 Finansieringsforetak

- Resultat før skatt for finansieringsforetakene⁵ utgjorde 1,5 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital, en nedgang på 0,5 prosentpoeng sammenlignet med første halvår 2019, se tabell 2.6. Sammenlignet med tidligere år har det vært en nedgang i netto renteinntekter, målt i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital, se figur 2.13. Det har vært en økning i bokførte tap i andre kvartal, og tapene i første halvår 2020 var klart høyere enn i tilsvarende periode i fjor. Sju finansieringsforetak hadde underskudd i første halvår 2020.
- Egenkapitalavkastningen var 6,3 prosent i første halvår 2020, og det har vært en gradvis nedgang gjennom flere år, se figur 2.14. Utviklingen det siste året er påvirket av svakere resultater og en økning i samlet egenkapital. I tillegg har det vært strukturelle endringer⁶ i utvalget over tid.
- Finansieringsforetakenes totale utlån økte med 14 prosent siste tolv måneder, se tabell 2.7 Utlånsveksten var påvirket av at ett finansieringsforetak overtok en utlånsportefølje fra en bank i fjerde kvartal i fjor. Korrigert for denne overføringen ville årsveksten vært om lag 7 prosent. Den samlede veksten påvirkes også av utviklingen i finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte lån.

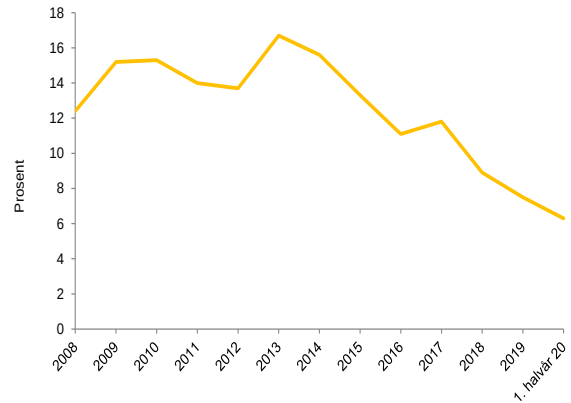
⁵ Utvalget omfatter 30 norske finansieringsforetak. Hovedområdene er leasing og bilfinansiering. Finansieringsforetak som tilbyr forbrukslån og foretak som kjøper porteføljer av misligholdte lån inngår også i utvalget.

⁶ Over tid har det blitt mindre innslag av foretak med forbrukslån i utvalget. Dette skyldes filialisering av foretak og flytting av porteføljer fra finansieringsforetak til banker.

Figur 2.13: Nettorente, tap på utlån og resultat før skatt, finansieringsforetak

Figur 2.14: Egenkapitalavkastning, finansieringsforetak

Tabell 2.6: Resultatposter finansieringsforetak

	1. halvår 2020		1. halvår 2019	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	3 068	3,64	2 862	3,94
Andre inntekter	270	0,32	202	0,28
herav verdiendr. finansielle instrumenter	-2	0,00	4	0,00
Andre kostnader	1 178	1,40	1 053	1,45
herav lønn og personalkostnader	603	0,71	572	0,79
Driftsresultat før tap	2 013	2,39	1 887	2,59
Bokførte tap på utlån	728	0,86	329	0,45
Resultat før skatt	1 283	1,52	1 557	2,14
Skattekostnad	268	0,32	359	0,49
Resultat etter skatt	1 015	1,20	1 198	1,65
Egenkapitalavkastning	6,3 %		8,7 %	

Tabell 2.7: Balanseposter finansieringsforetak

	30.06.2020		30.06.2019		
	Mill. kr	% br. utlån	Mill. kr	% br. utlån	% vekst
Forvaltningskapital (sum gjeld og egenkapital)	171 460		150 195		14,2
Brutto utlån til kunder	169 784		148 461		14,4
herav utlån vurdert til amortisert kost	169 604		147 863		14,7
herav leasing	87 100		80 834		7,8
Tapsnedskrivninger på utlån til amortisert kost	-4 443	-2,6	-3 254	-2,2	36,5
...herav Steg 1 (IFRS)	-615	-0,4	-246	-0,2	
...herav Steg 2 (IFRS)/Gruppeskrivninger (NGAAP)	-2 454	-1,4	-2 034	-1,4	
...herav steg 3 (IFRS)/Individuelle nedskrivninger (NGAAP)	-1 374	-0,8	-974	-0,7	
Brutto misligholdte lån, 90 dager	14 920	8,8	12 014	8,1	
Innlån fra kredittinstitusjoner og finansieringsforetak	105 188		91 926		14,4

3 Forsikringsforetak og pensjonskasser

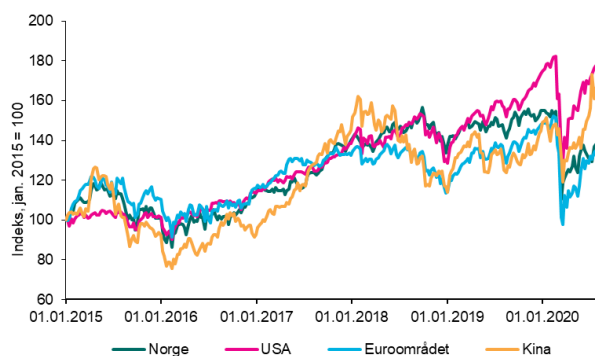
3.1 Livsforsikringsforetak

Kapittelet tar for seg utviklingen i samtlige 12 norske livsforsikringsforetak.

Avkastning og resultat

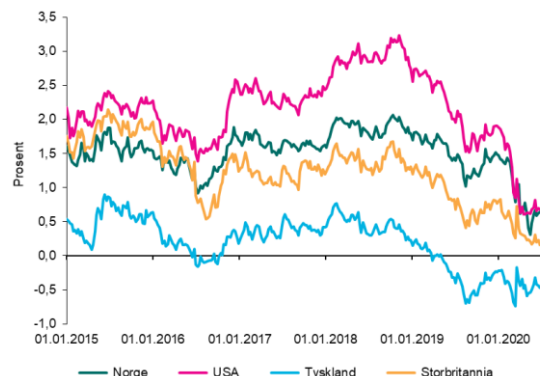
- Den betydelige markedssuroen i forbindelse med koronakrisen påvirket resultatene til livsforsikringsforetakene i første halvår 2020, se figur 3.1 og 3.2. Aksjemarkedet falt betydelig i første kvartal, men hadde til en viss grad hentet seg inn igjen ved utgangen av første halvår. De lange rentene har falt ytterligere i andre kvartal. Verdifallet på aksjer i første kvartal og realisert tap på derivater bidro til lavere investeringsinntekter og svakere resultater sammenlignet med i første halvår 2019, se figur 3.3 og tabell 3.1. Høyere realiserte gevinster fra salg av aksjer og rentebærende verdipapirer motvirket noe av nedgangen. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen var på 0,2 prosent av GFK i første halvår 2020.
- Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen var negative og utgjorde -1,7 prosent av GFK i første halvår 2020.
- Den verdijusterte avkastningen i kollektivporteføljen, som inkluderer de urealiserte verdiendringene, var 0,3 prosent i første halvår 2020 (annualisert), se figur 3.4. Det er en nedgang fra 8,5 prosent i første halvår 2019. Som følge av en oppgang i aksjemarkedene i andre kvartal 2020 var det en betydelig bedring i verdijustert avkastning sammenlignet med første kvartal. Bokført avkastning i kollektivporteføljen var 2,9 prosent (annualisert). Det er en nedgang fra 3,8 prosent i første halvår 2019.
- Kursreguleringsfondet ble redusert med 13,1 mrd. kroner, mot en økning på 25,5 mrd. kroner i første halvår 2019.
- Livsforsikringsforetakene oppnådde et resultat før skatt på 9 mill. kroner (0,0 prosent av GFK), mot 5,5 mrd. kroner (0,7 prosent av GFK) i samme periode i 2019.
- Fire av livsforsikringsforetakene hadde negativt resultat i første halvår, mot seks etter første kvartal.

Figur 3.1: Aksjeindekser utvalgte land

Kilde: Refinitiv. Siste observasjonsdato 06.08.20

Figur 3.2: Rente på 10-årige statsobligasjoner

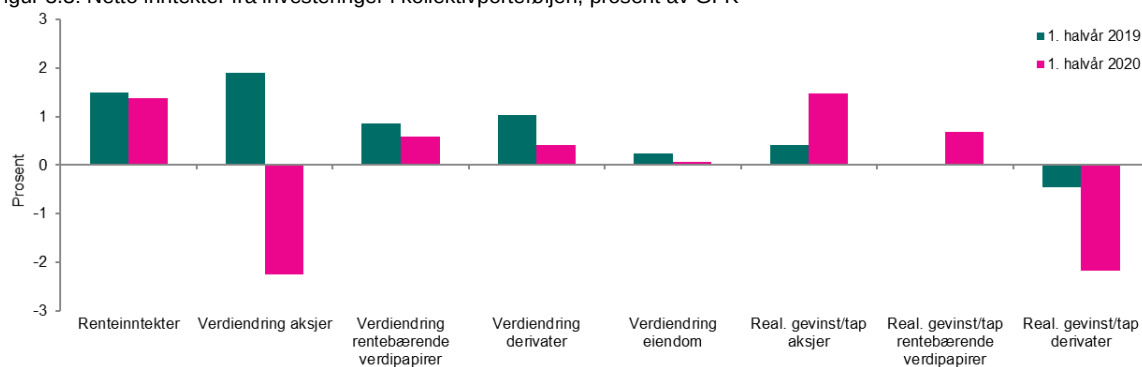

Kilde: Refinitiv. Siste observasjonsdato 06.08.20

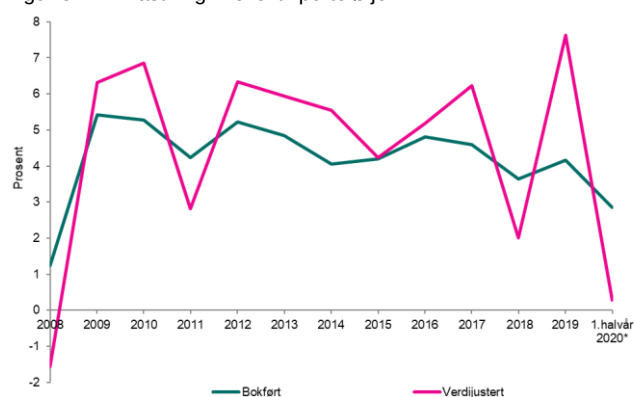
Tabell 3.1: Utvalgte resultatposter for livsforsikringsforetakene

	1. halvår 2020		1. halvår 2019	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Forfalte bruttopremier	50 829	5,9	56 097	7,1
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	1 658	0,2	45 211	5,7
herav renteinntekter og utbytte på finansielle eiendeler	11 868	1,4	11 835	1,5
herav gevinster ved realisasjon	-3 556	-0,4	-905	-0,1
herav verdiendringer	-10 206	-1,2	29 123	3,7
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	-14 254	-1,7	28 404	3,6
Utbetalte erstatninger	-33 330	-3,9	-30 077	-3,8
Endring i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	7 205	0,8	-43 331	-5,5
herav endring i kursreguleringsfond	13 114	1,5	-25 547	-3,2
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-4 846	-0,6	-6 846	-0,9
Resultat fra kundeporteføljene (teknisk regnskap)	-1 969	-0,2	2 473	0,3
Resultat fra selskapsporteføljen (ikke-teknisk regnskap)	1 977	0,2	3 041	0,4
Resultat før skatt	9	0,0	5 515	0,7
Endringer i kursreguleringsfond	-13 114	-1,5	25 547	3,2
Verdijustert resultat før skatt	-13 106	-1,5	31 061	3,9

Figur 3.3: Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen, prosent av GFK

Figur 3.4: Avkastning i kollektivporteføljen

* Annualisert

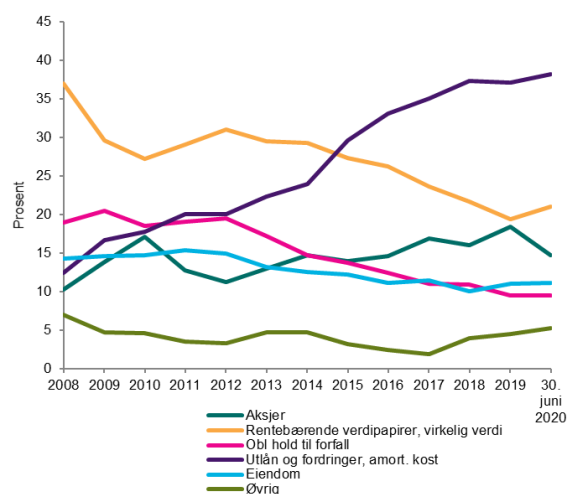
Balanse

- Livsforsikringsforetakenes totale forvaltningskapital økte med 5,9 prosent til 1 726 mrd. kroner det siste året, se tabell 3.2.
- Kollektivporteføljen utgjorde 68 prosent av forvaltningskapitalen.
- Investeringssammensetningen i kollektivporteføljen har endret seg noe det siste året, se figur 3.5. Andelen aksjer har sunket fra 17 prosent per 30. juni 2019 til 15 prosent av kollektivporteføljen per 30. juni 2020. Fra 31. desember 2019 har aksjeandelen falt med 4 prosentpoeng.
- Utlån og fordringer til amortisert kost utgjør den største andelen av investeringene i kollektivporteføljen med 38 prosent, se figur 3.6.
- I investeringsvalgporteføljen var aksjeandelen 55 prosent for livsforsikringsforetakene samlet per 30. juni 2020, en økning på 1 prosentpoeng fra 30. juni 2019. Fra utgangen av 2019 har aksjeandelen falt med 2 prosentpoeng.

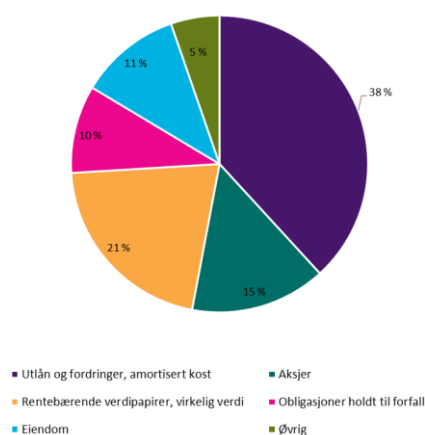
Tabell 3.2: Utvalgte balanseposter for livsforsikringsforetakene

	30.06.2020		30.06.2019	
	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK
Bygninger og faste eiendommer (inkl. eiendomsselskaper)	135 980	7,9	129 400	7,9
Finansielle eiendeler til amortisert kost	599 494	34,7	558 357	34,3
Finansielle eiendeler til virkelig verdi	896 705	52,0	849 084	52,1
herav aksjer og andeler	394 201	22,8	386 750	23,7
herav rentebærende verdipapirer	452 437	26,2	431 492	26,5
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	1 725 758	100,0	1 628 978	100,0
herav eiendeler i selskapsporteføljen	159 900	9,3	153 039	9,4
herav eiendeler i kollektivporteføljen	1 165 514	67,5	1 116 890	68,6
herav eiendeler i investeringsvalgporteføljen	398 829	23,1	357 595	22,0
Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	1 139 472	66,0	1 112 182	68,3
herav premiereserve	977 313	56,6	956 200	58,7
herav tilleggsavsetninger	63 012	3,7	54 551	3,3
herav kursreguleringsfond	74 272	4,3	74 554	4,6

Figur 3.5: Investeringer i kollektivporteføljen. Andeler

Figur 3.6: Sammensetning av investeringene i kollektivporteføljen per 30. juni 2020

3.2 Pensjonskasser

Omtalen omfatter de 49 største pensjonskassene av totalt 83 pensjonskasser. Disse pensjonskassene har en samlet markedsandel på om lag 95 prosent i det norske pensjonskassemarkedet.

Avkastning og resultat

- Verdifall på aksjer (særlig i første kvartal) var hovedårsaken til lave netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen i første halvår 2020, se figur 3.7. I tillegg bidro tap knyttet til realisasjon av derivater til nedgangen i investeringsinntektene i første halvår.
- Den verdijusterte avkastningen i kollektivporteføljen, som inkluderer de urealiserte verdiendringene, var -0,03 prosent (annualisert), ned fra 11,3 prosent i første halvår 2019, se figur 3.8. Også for pensjonskassene bidro oppgangen i aksjemarkedene i andre kvartal til en bedring i avkastningen sammenlignet med første kvartal. Bokført avkastning var 2,4 prosent (annualisert) i første halvår 2020, ned fra 4,4 prosent i samme periode året før, se figur 3.9.
- For private og kommunale pensjonskasser var den verdijusterte annualiserte avkastningen henholdsvis 0,4 prosent og -0,5 prosent i første halvår 2020. Den bokførte avkastningen var 2,3 prosent for private og 2,4 prosent for kommunale pensjonskasser i samme periode.
- Verdifallet på aksjer og tap knyttet til realisasjon av derivater var høyere for private enn kommunale pensjonskasser. Private pensjonskasser hadde imidlertid en økning i inntektene fra verdiendringer på rentebærende verdipapirer, mens kommunale pensjonskasser hadde en nedgang. Videre var fallet i renteinntektene størst i kommunale pensjonskasser.
- Kursreguleringsfondet ble redusert med 3 mrd. kroner i første halvår, mot en økning på 10,6 mrd. kroner i første halvår 2019.
- Pensjonskassene hadde et resultat før skatt på 0,4 mrd. kroner (0,2 prosent av GFK), som er betydelig lavere enn i første halvår 2019 (5,0 mrd. kroner og 2,9 prosent av GFK), se tabell 3.3.
- 19 av 49 pensjonskasser hadde negativt resultat før skatt etter første halvår, mot 39 etter første kvartal. 36 pensjonskasser hadde negativt verdijustert resultat etter første halvår.
- Kommunale pensjonskasser fikk netto tilført 6,6 mrd. kroner i premiereserve mv. fra andre pensjonskasser som følge av (fylkes) kommunesammenslåinger fra 1. januar 2020. Samtidig ble tre pensjonskasser avviklet.

Tabell 3.3: Utvalgte resultatposter for pensjonskassene

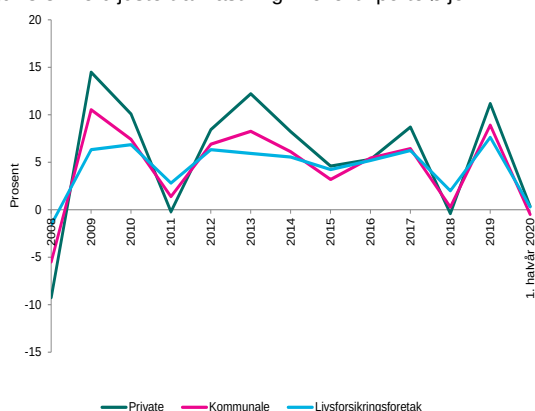
RESULTAT	1. halvår 2020		1. halvår 2019	
	Mill. kr.	% av GFK	Mill. kr.	% av GFK
Forfalte bruttopremier	7 188	3,9	7 867	4,5
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	147	0,1	16 144	9,3
herav renteinntekter og utbytte på finansielle eiendeler	2 629	1,4	2 947	1,7
herav gevinster ved realisasjon	9	0,0	2 027	1,2
herav verdiendringer	-2 931	-1,6	10 725	6,2
Endring i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-7 630	-4,2	-16 042	-9,3
herav endring i premiereserve mv.	-10 501	-5,7	-5 217	-3,0
herav endring i kursreguleringsfond	2 955	1,6	-10 623	-6,1
Midler tilordnet forsikringskontraktene -kontraktsfastsatte forpliktelser	-625	-0,3	-545	-0,3
Resultat av teknisk regnskap (kundeporteføljene)	280	0,2	3 145	1,8
Resultat av ikke-teknisk regnskap (selskapsporteføljene)	91	0,0	1 868	1,1
Resultat før skatt	371	0,2	5 012	2,9
Endring i kursreguleringsfond	-2 955	-1,6	10 623	6,1
Verdijustert resultat før skatt	-2 584	-1,4	15 635	9,0

Figur 3.7: Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen, prosent av GFK

* Datterforetak og direkte-eid eiendom

Figur 3.8: Verdijustert avkastning i kollektivporteføljen*

* Annualisert

Figur 3.9: Bokført avkastning i kollektivporteføljen*

* Annualisert

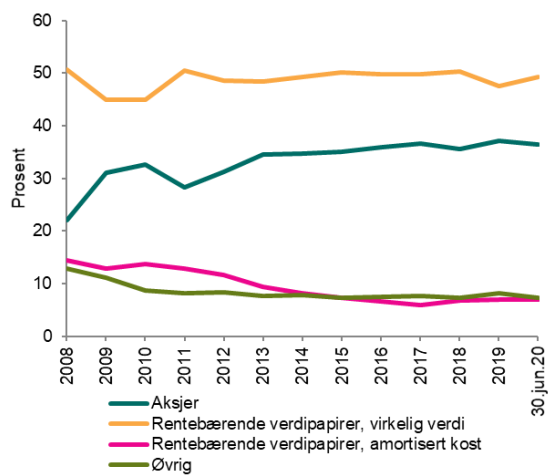
Balanse

- Pensjonskassenes samlede forvaltningskapital økte med 5,7 prosent det siste året, til 376 mrd. kroner per 30. juni 2020.
- Kollektivporteføljen utgjorde 85 prosent av forvaltningskapitalen.
- Rentebærende verdipapirer til virkelig verdi utgjør den største andelen av investeringene i kollektivporteføljen med 49 prosent, se figur 3.10 og 3.11.
- Aksjeandelen i kollektivporteføljen økte med om lag to prosentpoeng i andre kvartal og var 36 prosent per 30. juni 2020 (uendret fra 30. juni 2019).
- For private og kommunale pensjonskasser økte aksjeandelen i kollektivporteføljen med to prosentpoeng til hhv. 39 prosent og 34 prosent ved utgangen av andre kvartal.

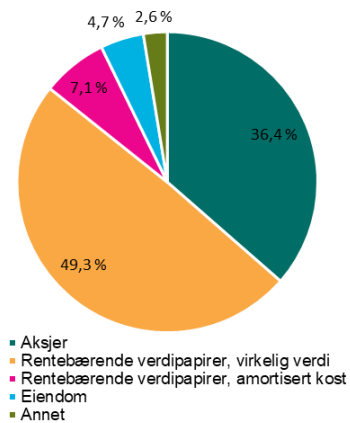
Tabell 3.4: Utvalgte balanseposter for pensjonskassene

	30.06.2020		30.06.2019	
	Mill kr.	% av FK	Mill kr.	% av FK
Bygninger og faste eiendommer (inkludert eiendomsselskaper)	18 849	5,0	16 941	4,8
Finansielle eiendeler målt til amortisert kost	24 427	6,5	22 850	6,4
Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi:	326 133	86,7	310 203	87,1
herav aksjer og andeler	133 979	35,6	125 838	35,3
herav rentebærende verdipapirer	184 038	48,9	175 874	49,4
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	376 367	100,0	356 031	100,0
herav selskapsportefølje	45 445	12,1	45 086	12,7
herav investeringer i kollektivporteføljen	318 746	84,7	300 017	84,3
herav investeringer i investeringsvalgporteføljen	12 174	3,2	10 926	3,1
Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	315 509	83,8	295 679	83,0
herav premiereserve mv.	247 903	65,9	236 987	66,6
herav tilleggsavsetninger	18 842	5,0	14 519	4,1
herav kursreguleringsfond	41 929	11,1	38 314	10,8

Figur 3.10: Investeringer i kollektivporteføljen. Andeler

Figur 3.11: Sammensetning av investeringene i kollektivporteføljen per 30. juni 2020

3.3 Skadeforsikringsforetak

De aggregerte størrelsene i omtalen av resultat og balanse gjelder alle skadeforsikringsforetak med unntak av egenforsikringsforetak (captives), sjøforsikringsforetakene Gard og Skuld, og Den Norske Krigsforsikring for Skib Gjensidig Forening. Omtalen omfatter i alt 40 skadeforsikringsforetak.

Resultat

- Skadeforsikringsforetakenes resultat før skatt ble redusert med 4,2 mrd. kroner sammenlignet med første halvår 2019, til 3,1 mrd. kroner. Målt som andel av premieinntektene for egen regning ble resultatet redusert fra 31,0 til 11,8 prosent, se tabell 3.5 og figur 3.12. Resultatet av teknisk regnskap økte med 1,4 mrd. kroner, mens finansresultatet gikk ned fra 5,3 til -0,2 mrd. kroner etter en sterk nedgang i aksjemarkedene i første kvartal etterfulgt av en betydelig opphenting i andre kvartal.
- 14 skadeforsikringsforetak hadde negativt resultat før skatt etter første halvår, mot 40 skadeforsikringsforetak etter første kvartal. 21 av foretakene hadde negativt finansresultat etter første halvår.
- Både samlet kostnads- og skadeprocent ble bedret sammenlignet med første halvår 2019, bl.a. som følge av en mild vinter i store deler av landet og en reduksjon i forsikrede aktiviteter som følge av koronakrisen. Kombinertprocent for egen regning ble redusert fra 92,4 til 88 prosent, se figur 3.14. Det er betydelig variasjon mellom foretakene, se figur 3.15.

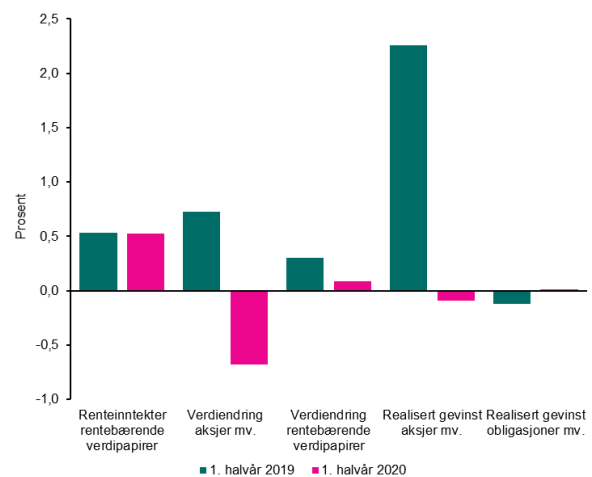
Tabell 3.5: Utvalgte resultatposter for skadeforsikringsforetakene

	1. halvår 2020		1. halvår 2019	
	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie
Premieinntekter for egen regning	26 652		23 611	
Erstatningskostnader for egen regning	18 673	70,1	17 352	73,5
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	4 781	17,9	4 464	18,9
Resultat av teknisk regnskap	3 384	12,7	1 980	8,4
Netto inntekter fra investeringer	-120	-0,5	5 397	22,9
herav renteinntekt og utbytte på finansielle eiendeler	1 132	4,2	966	4,1
herav verdiendringer	-945	-3,5	1 524	6,5
herav gevinster ved realisasjon	-188	-0,7	3 080	13,0
Resultat av ikke teknisk regnskap	-246	-0,9	5 343	22,6
Resultat før skattekostnad	3 138	11,8	7 323	31,0

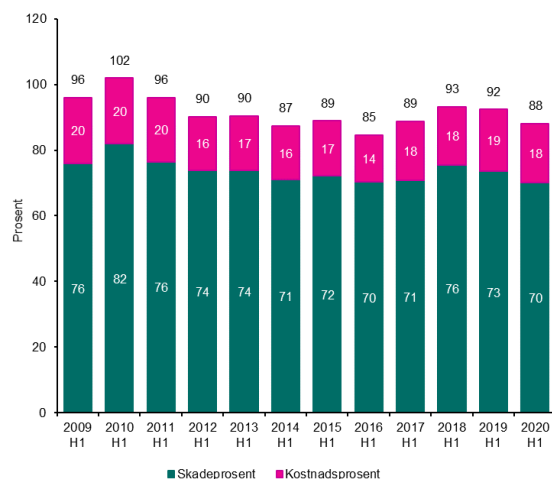
Figur 3.12: Resultater i skadeforsikringsforetakene samlet. Prosent av premieinntektene f.e.r., hittil i år

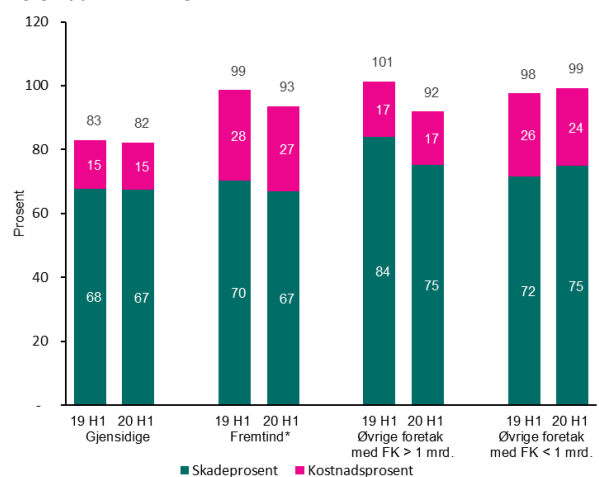
Figur 3.13: Netto inntekter fra investeringer, prosent av GFK

Figur 3.14: Sum av skade- og kostnadsprosent f.e.r. for skadeforsikringsforetakene samlet (kombinertprosent)

Figur 3.15: Skade- og kostnadsprosent f.e.r. (kombinertprosent) for de to største norske skadeforsikringsforetakene og grupper av øvrige norske foretak

I beregningen av kostnadsprosent for foretak med forvaltningskapital mindre enn én mrd. kroner er brannkassenes kostnader i post 5 i resultatoppstillingen utelatt, dette fordi brannkassene her rapporterer betydelige kostnader forbundet med sin forsikringsagentvirksomhet. Den tradisjonelle beregningen av kombinertprosent gir derfor et misvisende bilde av brannkassenes lønnsomhet.

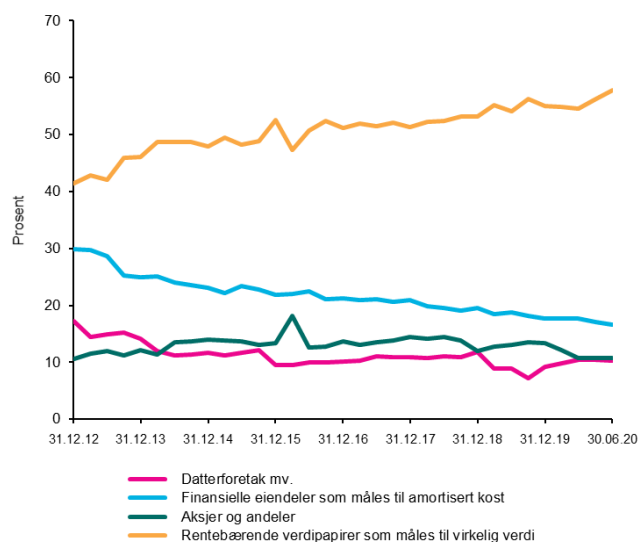
Balanse

- Skadeforsikringsforetakenes forvaltningskapital økte med 10 prosent, til 160 mrd. kroner, det siste året.
- Sammensetningen av investeringene har endret seg noe som følge av bevegelsene i aksjemarkedene i første halvår 2020, se figur 3.16. Aksjer og obligasjoner utgjorde henholdsvis 11 og 58 prosent av investeringene per 30. juni 2020, mens de tilsvarende andelene per 30. juni 2019 var henholdsvis 13 og 54 prosent.

Tabell 3.6: Utvalgte balanseposter for skadeforsikringsforetakene

	30.06.2020		30.06.2019	
	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK
Investeringer	118 529	74,1	108 514	74,6
Bygninger og andre faste eiendommer	1 312	0,8	1 382	1,0
Datterforetak, tilknyttet foretak og felleskontrollerte foretak	12 257	7,7	9 695	6,7
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	19 642	12,3	20 434	14,1
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	85 618	53,5	75 847	52,2
Aksjer og andeler	12 718	8,0	14 117	9,7
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	68 485	42,8	58 730	40,4
Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser	7 130	4,5	7 181	4,9
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	159 892	100,0	145 391	100,0
Egenkapital	53 657	33,6	46 517	32,0
Forsikringsforpliktelser brutto	83 518	52,2	78 604	54,1
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	29 573	18,5	26 614	18,3
Brutto erstatningsavsetning	53 107	33,2	51 062	35,1

Figur 3.16: Skadeforsikringsforetakenes investeringer. Prosentandeler av de samlede investeringene

4 Vedlegg

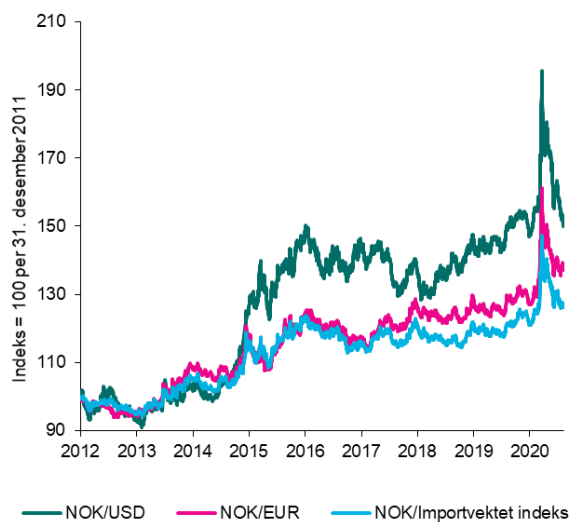
4.1 Makroøkonomiske størrelser

Tabell 4.1: Nøkkeltall norsk økonomi

	2. kv. 19	3. kv. 19	4. kv. 19	1. kv. 20	2. kv. 20*	Juli 20
BNP	0,2	0,0	1,5	-1,5	-7,1	
BNP Fastlands-Norge	0,6	0,6	0,1	-2,1	-8,7	
Boligpris	2,6	2,6	2,6	1,5	3,5	5,0
K3	4,3	5,2	5,1	5,1		
K3 utenlandsgjeld	-2,1	2,4	5,0	6,9		
K2	5,8	5,8	5,1	4,7	4,5	
K2 husholdninger	5,6	5,1	5,0	4,7	4,4	
K2 ikke-finansielle foretak	5,8	7,0	4,9	4,0	3,5	
Arbeidsledighet (AKU)	3,4	3,7	3,9	3,5	4,6	

Vekstratene for BNP (vekst fra foregående kvartal) og nivået på arbeidsledigheten er sesongjusterte kvartalstall. De øvrige tallene er tolv månedersvekst ved utgangen av perioden. *Tall for BNP og BNP FastlandsNorge gjelder for perioden mars 2020 - mai 2020. Kilder: Statistisk sentralbyrå, Eiendom Norge, Eiendomsverdi og Finn.no

Figur 4.1: Valutakursutvikling

Kilde: Refinitiv. Siste observasjonsdato 10.08.2020

Tabell 4.2: Utvikling i verdipapir- og valutamarkedet

		10.08.2020	2019	2. kv. 2020	1.1-10.8
Aksjemarkeder	Norge	13,2	5,7	-9,6	
	USA	31,6	21,8	6,3	
	Euroområdet	26,5	17,4	-10,9	
	Verden	28,4	19,5	1,5	
	Japan	18,9	11,6	-8,0	
Statsrenter 10 år	Norge	0,57	-24	-24	-98
	USA	0,57	-78	-5	-134
	Tyskland	-0,53	-43	0	-34
Pengemarkedsrenter 3 mnd	Norge	0,27	57	-70	-157
	USA	0,26	-90	-115	-165
	Euroområdet	-0,48	-7	-6	-10
Swaprenter Norge	2 år	0,44	45	-26	-155
	5 år	0,61	20	-14	-139
	10 år	0,86	-4	-13	-121
Valutakurser	NOK/EUR	10,62	-0,4	-6,0	7,6
	NOK/USD	9,02	1,5	-8,1	2,7
	Imp.vektet NOK	112,56	-0,1	-4,9	4,1

Kilde: Refinitiv

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]